

תערוכה מקוונת

סיפורות בשירות האחרת

מי בהולכות אחר "יאיר"?

בקיץ 1940 חל פילוג באצ"ל. אברהם שטרן "יאיר" הקים את מחתרת לח"י. קבוצת לוחמים ולוחמות פרשו מאצ"ל והלכו אחריו. בתמונות מימין לשמאל: טובה סבוראי - "תחיה", נחמה כהן - "שפרינצה", נלי לנגספלדר - "הדרה". שלושתן גם היו אסורות בבית הסוהר.

המקשרות

דרורה בן עמי -
"מאירה" המקשרת של
חברי מרכז ישראל אלדד
ונתן לין-מור - "גרא"

חיסיה שפירא -
"אלינוער" המקשרת
של אברהם שטרן -
"יאיר"

שרה לוי - שולמית שמיר
המקשרת של חבר מרכז
יצחק שמיר - "מיכאל".
לימים הפכה לרעייתו.

מנהיגי לח"י פעלו בחשאיות.
"יאיר" ושלושת חברי מרכז
הסתתרו וניהלו תקשורת
ביניהם ועם פעילי המחתרת
באמצעות מקשרות. היו אלה
נשים אמיצות שידעו להשתלב
היטב בקהל ולא עוררו חשד. הן
היו מעבירות מסרים ובקשות
תוך סכנה מתמדת.

לוחמות נועזות במחלקת הפעולות

**נשות המחתרת השתתפו בפעולות ובמבצעי המחתרת השונים
לצד הלוחמים הגברים במטרה לפגוע במתקנים ותשתיות בריטיים.**

**7 נשים השתתפו בהתקפה על בתי
המלאכה של הרכבת במפרץ חיפה.**

**מימין: 4 לוחמות שנתפסו על ידי
הבריטים. הן הועמדו למשפט ונידונו
למאסר עולם. יהודית רבדל -
"אביגיל", אסתר בקמן - "יעל",
מלכה הפנר - "רות" ופרידה
ורקשטל - "ברוריה".**

**משמאל למעלה: חנה מרפיש -
"נילי" ויפה פולק - "עבריה"
שהשתתפו בהתקפה והצליחו
להימלט.**

**משמאל למטה: חנה ערמוני -
"שרה", אף היא הצליחה להימלט.**

לוחמות נועזות במחלקת הפעולות

בכוח - בקרב ובכבוד.
שליש הזר, לקגס הזר. ח ח י
החרות העברית!

חיה יעל בן-דב - "יעל"
השתתפה בפעולות שונות כגון
ההתנקשות בגנרל ברקר,
שחרורו בכוח של ד"ר ישראל
אלדד ממעצר.
השתתפה בתצפיות, באיסוף
מידע, בהנחת מטענים
ובהעברות נשק.

ציפורה שומרון - "אפרת"
השתתפה בפעולות שונות
כגון: הניסיון לשחרר את
אסירי כלא ירושלים,
ההתקפה על הבניין המרכזי
של הבולשת בירושלים
והנחת מוקשים בכבישים.

לאה (גרנק) כהן - "יהודית".
כונתה הלחצנית של לח"י בשל
תפקידה בלחיצה על הפעלת
פצצות. הראשונה שיצאה לפעולה
מבצעית במסגרת החטיבה
הלוחמת. פיקדה על פעולת
מיקוש, שקיבלה כמתנת חתונה
ממרכז לח"י לאחר נישואיה ליעקב
גרנק - "דב".

לוחמות בשרות המחתרת בחו"ל

יפה תבואה - "אילנה"

הצטרפה לתא לח"י במצרים בעת שירותה ב-
א.ט.ס. (חיל נשים), בצבא הבריטי.

המקשרת של "שני אליהו", שהועלו לגרדום
לאחר שהתנקשו בחייו של הלורד מוין בקהיר.
יפה השתתפה בתצפיות ובשליחויות שונות,
לרבות העברת הדרכונים הזרים לצורך
ההתנקשות. העבירה תחמושת ממצרים
לארץ ישראל ברכבת.

לאחר עלייתם לגרדום של "שני אליהו"
נעצרה עקב הלשנה והועברה לרצות את
עונשה בבית הסוהר לנשים בבית לחם.

בטי קנוט

פעלה בשרות המחתרת בפריז, צרפת.
סייעה בהכנת מטעני נפץ ושיגורם
למוסדות ממלכתיים באנגליה.

בטי נסעה ללונדון, לובשת מעיל שהכיל
חומר נפץ בבטנתו, ונכנסה בתכסיס
למשרד המושבות, תלתה את המעיל
ויצאה בשלום. המטען לא התפוצץ. בטי
נעצרה בגבול הבלגי עם מזוודה מלאה
במעטפות נפץ ונידונה לשנת מאסר.

לוחמות לח"י מאחורי סורג ובריח

פרידה ילין-מור - "אפרת"

לוחמת לח"י ורעייתו של חבר מרכז לח"י, נתן ילין-מור
"גרא" כותבת אליו מכלא הנשים בבית לחם:

"שואל אתה על חיינו פה. אין הם דומים לחייכם. אנחנו סגורות כמעט
כל היום חוץ משלושת השעות של טיול על הגג. התענוג הכי גדול שלנו
פה הוא העישון."

"...יש בחיינו אלה גם לפעמים אורות והעיקר אין אנו מאבדות את
ההומור. הצחוק זוהי סימנתנו ואנחנו צוחקות על ימין ושמאל."

לוחמות לח"י מאחורי סורג ובריח

אלישבע אנדן - "שאלה העבריה"

לוחמת לח"י כותבת מכלא הנשים בבית לחם לחברה ואהובה, צבי פרונין הכלוא במחנות המעצר באפריקה:

"שמחתי בקבלי ממך באחד הימים את הטבעת אשר הזכירה לי את קיומה של הנפש הקרובה היחידה בעולמי זה. כה טוב להתקוות בטבעת זו ולחשוב על בת זוגה על אצבעך שלך."

"צבי שלי! מה הייתי רוצה לראותך אולי באמת יסדרו לנו ראיון בסי. אי. די? ואולי לחיים משותפים בצינוק הנני מסכימה... לו ניתן לנו לגדל ילד קטן"

לוחמות לח"י מאחורי סורג ובריח

ג'ולי טורנברג - "חווה"

במכתבה מכלא הנשים בבית לחם ג'ולי מספרת על
האימהות הכלואות:

"היום גם ילדה הקט של צילה היה כאן. בני ילד חביב ונקבון.
ביקורם של חרות ובני הקטנים משרה עלינו אווירה רעננה ונעימה.
האימהות הנמצאות בינינו הצליחו להשיג פגישה עם ילדיהן בחצר
המחנה במקום באותו חדר חשוק אשר שימש פעם גרז'."

"לאחר ביקור כזה, תוכל לשמוע ימים על גבי ימים את טובה וצילה
מספרות שוב ושוב על ילדיהן, ואנו כולנו, אין אנו נלאות משמוע."

לוחמות לח"י מאחורי סורג ובריח

בתחילת 1948 פונו כל האסירים
והאסירות היהודיים מבתי הסוהר
ומחנות המעצר והועברו למחנה
המעצר עתלית. שם נפגשו
לראשונה רבים מהלוחמים
והלוחמות.

מימין: תמונה קבוצתית ממחנה
המעצר עתלית.
נשות המחתרת, עדיין בין גדרות
התיל, אך עם חיוך על פניהן.

בתמונה: יהודית רבדל - "אביגיל", יהודית גינוסר - "דפנה", חנה מרפיש - "נילי",
מלכה הפנר - "רות", אלישבע אנדן - "שאלה העבריה". יושבות: אסתר בקמן -
"יעל", שולמית שמיר, פרידה ורקשטל - "ברוריה", שולמית ז'ורבין - "אריאלה",
רבקה אליאב - "נמרודה", חיה בן-דוד - "מיכה".

גיוס חברים, הדרכה ונוער

מיכל אשל - "מרים".

**הייתה מדריכה של תאי בני נוער
צעירים ממנה. כאשר הוקם מחנה
לח"י בשכונת שייח'מוניס, הייתה
מיכל מדריכת נוער ב'מחנה יאיר'.**

שולמית שרצקי - "יעל".

**גייסה בני נוער והדריכה
אותם בתקופת הכשרתם
כלוחמי המחתרת.**

רות קוטליצקי - "עדית".

**אחראית על מחלקת הנוער והטירונות
בגוש דן, ת"א והסביבה.
לאחר הכשרת החברים, הם שובצו על
ידה למחלקות השונות בהתאם
לכישוריהם.
הקימה את מחנה הנוער "רמת יאיר"
בשייח מוניס, והייתה אחראית על
פעילותו.**

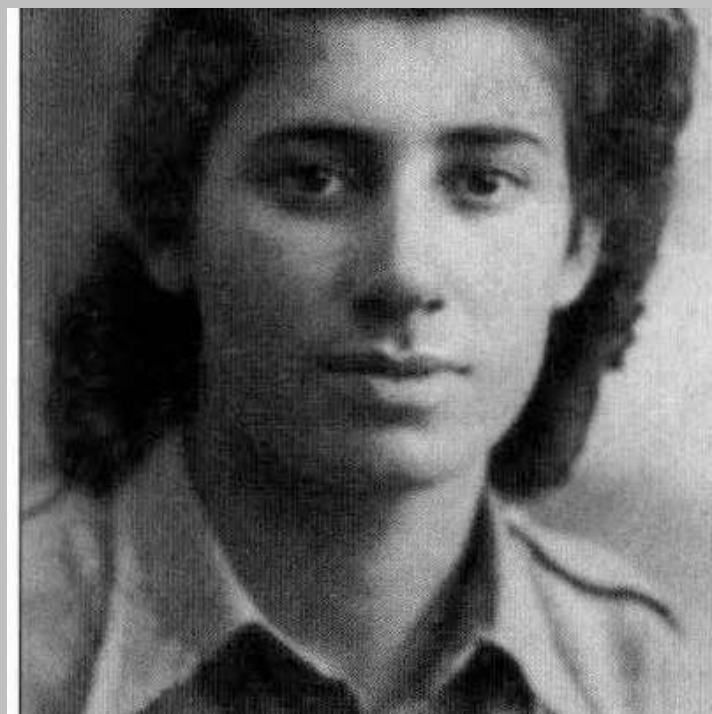
נערות בשרות המחתרת

מימין למעלה: מרים לוי - "יעל" (בת 16).
העבירה נשק במסווה של אישה הרה.
נעצרה ושחררה.

מימין למטה: טובה פלד-כהן - "גאולה" (בת 15).
השתתפה בפעולות, נרדפה והוכתה על ידי
אנשי "ההגנה".

משמאל למעלה: יהודית מגורי כהן - "אורה"
(בת 14.5), מילדות רעננה שנורתה למוות
ודבורה דנון - "ורדה" (בת 15).

משמאל למטה: רבקה אליאב - "נמרודה",
(בת 16) מילדות רעננה, נאסרה
ונשפטה למאסר עולם.

רבות מנשות המחתרת הצטרפו ללח"י בגיל צעיר מאד, הן עסקו במגוון תפקידים: מהדבקת כרוזים,
והסברה, העברת נשק ועד השתתפות בפעולות נועזות ומסוכנות, מעצרים ומאסרים.

(הגיל המצויין בסוגריים הינו גיל הצטרפותה של הנערה ללח"י)

נשות המחלקה הרפואית של לח"י

בכל פעולה של המחתרת, הן היו חלק מהצוות הרפואי שדאג לפינוי הפצועים, השיג ציוד רפואי וארגן מקומות מסתור והחלמה לפצועים.

ציפורה דרורי

יהודית שיקמוני - "הקופאית"

רבקה ליברמן - "קרני"

"קול המחתרת העברית"

תחנת השידור של לוחמי חרות ישראל

שדרנית המחתרת

גאולה כהן - "אילנה"

הייתה הקריינית של "קול המחתרת העברית". היא קראה את דבר המחתרת אל המיקרופון מתוך חדר סגור באחת מעליות הגג בתל אביב.

באחת הפעמים נתפסה ונשפטה ל-7 שנות מאסר.

בשנת 1947 הצליחה לברוח מהמאסר וחזרה לפעילות במחתרת.

לוחמי חרות ישראל

סיון תש"ו

גיבורות התהילה

בנובמבר 1947 פרצו הבריטים לבית האימונים של מחתרת לח"י ברעננה וירו למוות בחמישה צעירים ממשתתפי קורס האימונים, ביניהם נפלו חלל שלוש נערות צעירות.

בתמונות מימין לשמאל החללות: שרה בלסקי - "חמדה", בת 16, יהודית כהן-מגורי - "אורה", בת 15, לאה גינצלר - "רות", בת 16.

פניה רסקין העמידה לרשות המחתרת את החדר הקטן בו התגוררה. חברי המחתרת נהגו לבקרה וחדרה שימש מקום פגישות ובסיס ליציאה לפעולות שונות. תרומתה הממשית למחתרת הייתה בהסכמתה לחפור סליק נשק מתחת למיטתה. פניה נפטרה בעת מילוי תפקידה במחתרת לח"י ביולי 1947.

יהי זכרן ברוך!

גיבורות התהילה

**בת שבע אלטשולר -
"דינה"
חובשת קרבית
שנפלה בקרב בדיר
טריף ביום ג' תמוז
תש"ח, 10 ביולי 1948**

**רחל זלצר - "עפרה"
נפלה בקרב על
ירושלים ביום ו' באייר
תש"ח, 15 במאי 1948**

יהי זכרן ברוך!

גיבורות התהילה

מרים פריד - "כוכבה" (מימין) שהייתה
חובשת קרבית ולאה פריזנט -
"אריאלה" (משמאל) שהייתה לוחמת
ומפקדת אמיצה, נהרגו בהתפוצצות
מחסן נשק במחנה "דרור" בירושלים
ביולי 1948.

לוחמי לח"י חנה ואפרים
"פיסקה" פירסטנברג נרצחו
בפעולת איבה במעלה עקרבים
במרץ 1954.

יהי זכרן ברוך!